

Iedereen hoort erbij, iedereen doet mee!

*Inclusie Agenda 2021-2022
gemeente Gilze en Rijen*

**Iedereen hoort erbij,
iedereen doet mee!**

Voorwoord

‘Je kunt niet alles doen, maar wat je doet moet je wel goed doen. Je moet dus focus aanbrengen’, aldus minister van gehandicaptenzaken Rick Brink. En dat is precies wat we willen bereiken met deze Inclusie Agenda Gilze en Rijen.

Gewoon meedoen in de samenleving is voor mensen met een verstandelijke of lichamelijke handicap niet vanzelfsprekend. Daar willen we in onze gemeente wat aan doen. Sterker nog, door het VN-Verdrag Handicap is dit een opdracht om te zorgen dat iedereen kan meedoen in de maatschappij.

Dit is een flinke opdracht, omdat we er als gemeente op zoveel terreinen mee aan de slag kunnen. Vanuit WMO, participatie, armoedebeleid en ruimtelijke ordening om er maar een paar te noemen. Dat maakt dat we moeten kiezen waar we als eerste mee aan de slag gaan, waarbij we inzetten op het grootste bereik en ervoor willen zorgen dat we een inclusieve samenleving permanent op de agenda hebben staan. Dat we structureel kunnen zorgen dat we bij alles wat we doen of uitvoeren, besproken hebben wat dit betekent voor onze medemens met een beperking.

Dit willen we bereiken door een visie die gericht is op een praktische uitvoering, zodat we met ervaringsdeskundigen stappen kunnen zetten die verankerd worden in zowel beleid als uitvoering. Want alleen dan slagen we erin om te komen tot een werkelijk inclusieve samenleving.

Ariane Zwarts – Wethouder Sociaal Domein

**Iedereen hoort erbij,
iedereen doet mee**

Inhoudsopgave

Aanleiding	6
Doel	8
Visie op inclusie	10
Inclusieagenda	12
1. Een inclusiebewuste organisatie	13
2. Inclusie borgen in de gemeentelijke organisatie	17
3. Sociale toegankelijkheid Gilze en Rijen	21
4. Fysieke toegankelijkheid Gilze en Rijen	26
Monitoring	32

Aanleiding

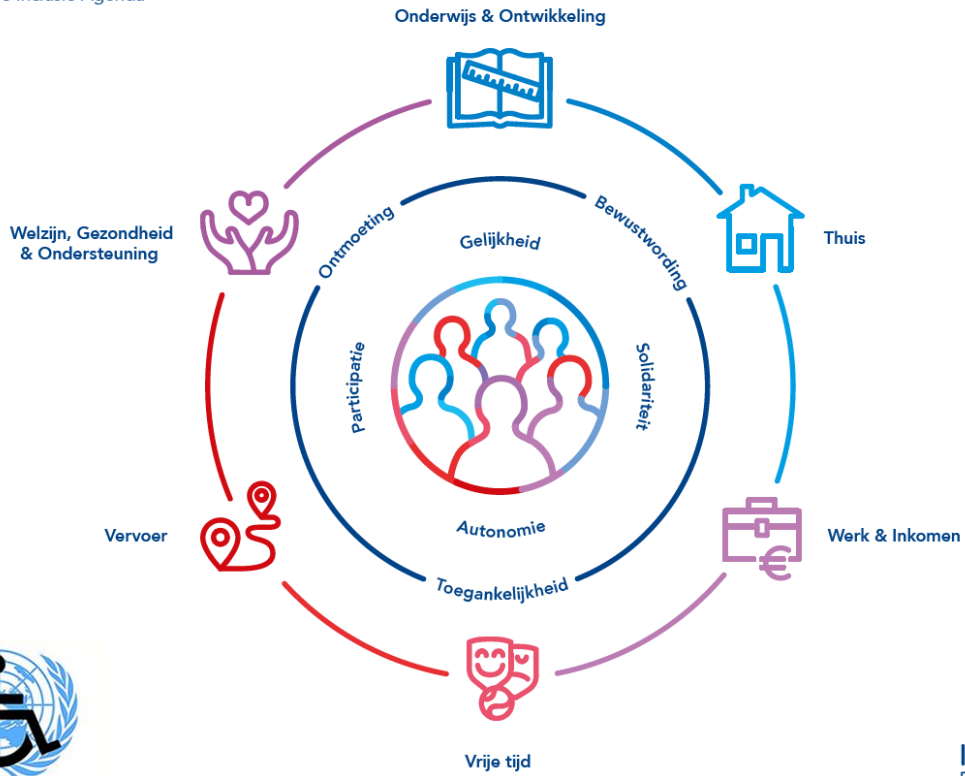
In juli 2016 heeft Nederland het VN-Verdrag Handicap¹ ondertekend. Daarmee hebben alle gemeenten de verplichting gekregen om in een Inclusie Agenda op te nemen hoe zij uitvoering geven aan dit verdrag. Als gemeente Gilze en Rijen moeten en willen we passende maatregelen nemen, zodat personen met een handicap binnen onze gemeente zo zelfstandig en onafhankelijk mogelijk kunnen leven.

Het VN-Verdrag Handicap is een mensenrechtenverdrag en beschrijft de rechten van personen met een beperking of een chronische ziekte. Het verdrag spreekt de ambitie uit om te komen tot een samenleving die toegankelijk en inclusief is voor iedereen. Gelijke behandeling en participatie staan centraal.

Het bevorderen van deelname, onder andere door het wegnemen van fysieke en sociale drempels, is bij uitstek een taak voor de gemeenten. Om de uitvoering hiervan lokaal handen en voeten te geven, hebben we voor Gilze en Rijen deze agenda opgesteld. Dit hebben we samen gedaan met inwoners met een beperking. De agenda is het vervolg op het document *Gilze en Rijen voor iedereen toegankelijk* dat in december 2019 door de gemeenteraad is vastgesteld. Dat document kwam tot stand door in gesprek te gaan met mensen die zelf een beperking hebben.

Deze Inclusie Agenda sluit naadloos aan bij de lokale doelstellingen. We vinden het als gemeente Gilze en Rijen belangrijk dat iedereen erbij hoort en meedoet, dus ook mensen met een handicap. We willen dat ieders kwaliteiten, vermogens en talenten zo goed mogelijk tot hun recht komen. Daarom maken we Gilze en Rijen, samen met onze inwoners, toegankelijker en inclusiever. Met deze agenda geven we richting aan die inclusie, zodat ook mensen met een handicap in onze gemeente effectief en op voet van gelijkheid kunnen meedoen.

¹ Voluit: Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap.

**IEDEREEN
DOET MEE!**

Doel

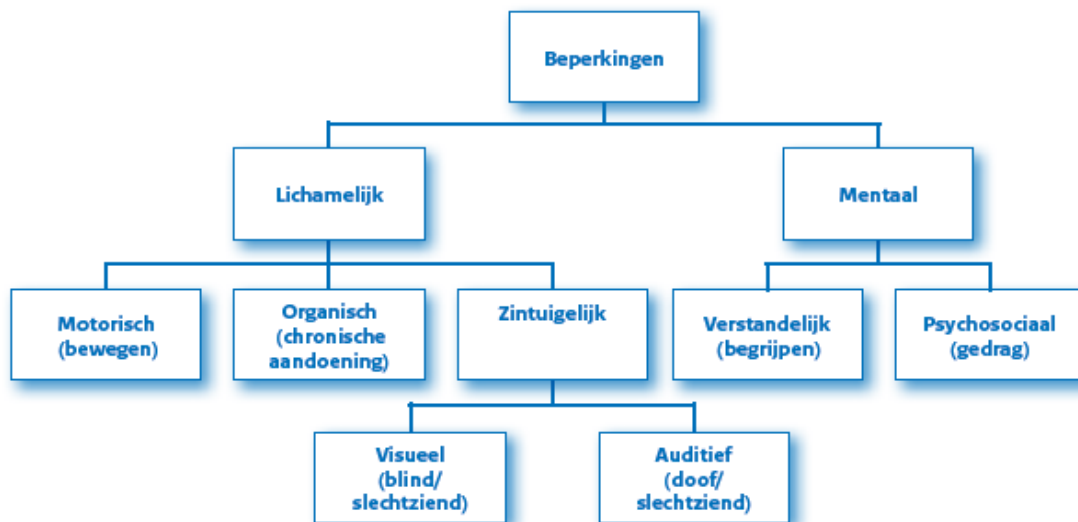
Met de actiepunten uit deze agenda willen we zoveel mogelijk belemmeringen wegnemen voor mensen met een handicap, zodat ook zij in onze gemeente volwaardig mee kunnen doen. We realiseren ons dat dit niet altijd zal inhouden dat zij op dezelfde manier meedoen, maar we streven naar een samenleving die toegankelijk en inclusief wordt voor iedereen.

We zetten in op een *geleidelijke* verbetering van de toegankelijkheid, wat inhoudt dat niet alle voorzieningen in de gemeente direct volledig toegankelijk hoeven te zijn. Wel houden we bij nieuw beleid in alle gevallen direct rekening met de positie van mensen met een beperking. Bij de ontwikkeling van nieuwe initiatieven, gebouwen, straten of nieuw beleid is het uitgangspunt: design for all. Omdat we bij het ontwerpen van beleid, de buitenruimte, gebouwen of sociale initiatieven uitgaan van ‘toegang en bruikbaarheid voor iedereen’ in plaats van ‘toegang en bruikbaarheid voor de gemiddelde gebruiker’ sluiten we niemand uit.

Doelgroep

Met het begrip ‘inclusie’ wordt meestal verwezen naar een erg brede doelgroep. Niet alleen mensen met een beperking, maar ook groepen die op grond van leeftijd, etnische herkomst, seksuele oriëntatie of genderidentiteit worden uitgesloten van volwaardige deelname aan de samenleving vallen hieronder. Bij het opstellen van deze Inclusie Agenda hebben we bewust gekozen voor een sterke focus op de mensen met een beperking. Hierdoor verwachten we effectiever te zijn en meer te bereiken.

We gaan daarom uit van de doelgroep zoals die is omschreven in het landelijke implementatieplan van het VN-verdrag: *Onbeperkt Meedoen*. Deze doelgroep sluit aan bij het verdrag zelf, dat van toepassing is op ‘alle soorten handicaps die mensen kunnen beperken in het meedoen in de samenleving. Het gaat zowel om lichamelijke als mentale (psychische en verstandelijke) beperkingen en chronische ziekten’. Hiernaast is deze doelgroep schematisch weergegeven.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport:

“Onbeperkt meedoen! Implementatie VN-verdrag inzake de rechten van mensen met een handicap”.

Visie op inclusie

Als gemeente Gilze en Rijen gaan we uit van de stelregel 'niks over ons zonder ons' (nothing about us without us), een principe dat ook leidend is in het VN-verdrag. Waar mogelijk betrekken we mensen met een beperking bij fysieke projecten zoals nieuwbouw, verbouw van openbare ruimte en gebouwen, maar ook bij het opstellen van beleid en bij initiatieven in het sociale domein.

We willen onze samenleving steeds inclusiever maken en geloven dat we daarvoor het beste bij onze eigen organisatie kunnen beginnen. We weten dat inclusief werken en denken om een mentaliteitsverandering vraagt. Door zelf hierin het voortouw te nemen, hopen we een voorbeeldrol te vervullen voor andere organisaties en ondernemers, zodat inclusiviteit op een natuurlijke manier wordt ingebed in onze hele gemeente. Naast deze interne focus geven we graag ruimte aan lokale ontwikkelingen en initiatieven.

Inclusief ontwerpen is het uitgangspunt. We gaan uit van het principe 'design for all' en houden rekening met toegankelijkheid, van stoeprand tot culturele activiteit, voor een zo breed mogelijke doelgroep. We kiezen bewust voor dit principe, omdat in beginsel alle inwoners op deze manier mee kunnen doen in onze maatschappij, zonder dat daarvoor aanpassingen noodzakelijk zijn. We realiseren ons tegelijkertijd ook dat in sommige situaties speciale voorzieningen juist gewenst zijn.

Omdat we beperkte capaciteit en financiële mogelijkheden hebben voor de vormgeving van inclusie, zetten we deze bij voorkeur in voor nieuwe ontwikkelingen en initiatieven. We verwachten hiervan een veel groter rendement, dan wanneer we aanpassen wat al bestaat. Als ergens financiële middelen nodig zijn, komen die uit het budget dat bij het betreffende onderwerp hoort. Zo wordt inclusie echt een onderdeel van het werk dat we doen.

Verder realiseren we ons dat inclusie om bijzondere kennis en vaardigheden vraagt. Waar nodig betrekken we daarom ervaringsdeskundigen erbij. Bij grotere projecten kijken we of professionele expertise nodig is.

Tot slot: het onderwerp inclusie is volop in beweging. We zullen blijven inspelen op actuele ontwikkelingen en nieuwe inzichten. Deze Inclusie Agenda mag daarom worden gezien als een dynamisch stuk.

Inclusie Agenda

1. Een inclusiebewuste organisatie

1.1 Bewustwording binnen de organisatie

1.2 Inclusiebewust werken

1.3 Inclusie in P&O beleid

1.1 Bewustwording binnen de organisatie

Het vormgeven van een inclusieve gemeente begint met bewustwording. Als we iets willen veranderen, moeten we dat samen doen. Daarom verwachten we van iedereen binnen de ambtelijke organisatie betrokkenheid bij het onderwerp inclusie. Deze bewustwording kunnen we bevorderen door de mensen met een handicap beter te leren kennen en samen de obstakels te ervaren. Op die manier verbreden we als organisatie onze blik en wordt het onderwerp inclusie tastbaarder.

Goed bedoelde oplossingen worden niet altijd als zodanig ervaren door mensen met een beperking. We willen daarom niet zonder meer veronderstellen dat inclusie goed is geregeld. Pas als we het gesprek aangaan met de mensen om wie het gaat, wordt het effect van regelgeving en aanpassingen echt duidelijk.

Dit willen we:

- We leren elkaar beter kennen, er is meer interactie tussen gemeente en doelgroep;
- We stemmen beleid en uitvoering automatisch af met inwoners met een beperking en/of hun vertegenwoordigers.

Zo gaan we het doen:

- We stellen een pool van ervaringsdeskundigen samen (inwoners met een beperking). Deze mensen kunnen per onderwerp door ons benaderd worden. Het aantal contactmomenten en de reden waarom ze worden benaderd, kan per onderwerp variëren;
- Deze pool is breed van samenstelling, met daarin ervaringsdeskundigen vanuit allerlei vormen van beperkingen, en krijgt niet het karakter van een 'instituut'. Deelnemers worden gefaciliteerd (bijvoorbeeld door een passende opleiding aan te bieden). Aandachtspunt hierbij is de afstemming met de adviesraad sociaal domein;
- We ontwikkelen handreikingen om vast te leggen hoe we participatie vormgeven;
- We organiseren in een informele omgeving een interactieve themabijeenkomst waar ook inwoners met een beperking bij zijn. Aansluitend kunnen gemeenteraad, college, ambtenaren en sleutelfiguren van externe organisaties hun ervaringen delen en het gesprek aangaan met inwoners met een beperking.

1.2 Inclusiebewust werken

Focus op inclusie willen we in de gehele gemeentelijke organisatie. Inclusie speelt vooral een grote rol in het fysieke en sociale domein en bij de dienstverlening. Momenteel is inclusie hier nog niet goed genoeg ingebed. Daarom richten we ons met dit onderdeel van de agenda specifiek op het inclusiebewust worden en werken binnen deze drie delen van de organisatie.

Inclusie kan worden opgenomen in beleid, uitvoeringsprogramma's, regelgeving, handboeken en werkprocessen, maar uiteindelijk zijn het de medewerkers zelf die het onderwerp daadwerkelijk zullen moeten oppakken en uitvoeren. Het is noodzakelijk dat deze medewerkers zich bewust zijn van inclusie en dit onderwerp doelgericht meenemen in hun werkzaamheden.

Dit willen we:

- In 2021 zijn alle medewerkers in het fysieke en sociale domein en bij de dienstverlening geïnformeerd over inclusie;
- In 2022 werken alle medewerkers in het fysieke en sociale domein en bij de dienstverlening inclusiebewust;
- Medewerkers realiseren zich op het juiste moment dat ze iets met inclusie in hun werk moeten. Ze weten waarom dat belangrijk is en hoe ze het gesprek hierover met collega's of ervaringsdeskundige kunnen voeren.

Zo gaan we het doen:

- We richten een promoteam op, bestaande uit twee medewerkers van het sociale domein, twee medewerkers van het fysieke domein en één medewerker vanuit dienstverlening. Dit Promoteam Inclusie zet zich in voor het verbeteren van het inclusiebewustzijn binnen deze domeinen;
- Het Promoteam Inclusie organiseert bijeenkomsten, plaatst intranetberichten en organiseert ludieke acties ter promotie van inclusie;
- Het Promoteam Inclusie bezoekt afdelingsoverleggen en wijst per afdeling twee medewerkers aan die inclusie-ambassadeur van de afdeling worden;
- De inclusie-ambassadeurs worden opgeleid om hun taken goed uit te voeren op hun afdeling.

1.3 Inclusie in P&O beleid

Inclusie heeft betrekking op verschillende aspecten van onze samenleving. Eén van die aspecten is arbeid. Ook als werkgever kunnen en willen we een rol spelen in de inclusiviteit van onze samenleving. We willen als organisatie het goede voorbeeld geven en midden in onze gemeente staan.

Momenteel wordt voldaan aan de Wet Banenafspraken en Quotumregeling, maar we willen graag onderzoeken wat er op P&O gebied nog meer kan worden gedaan om van de gemeente een inclusieve organisatie te maken, die een afspiegeling vormt van de samenleving. Hierbij kan gedacht worden aan het zelf in dienst nemen van mensen met een beperking waaronder ook hoger opgeleiden met een beperking.

Dit willen we:

- We hebben in beeld welke aanpassingen in het P&O beleid kunnen bijdragen aan een inclusieve organisatie;
- We onderzoeken de mogelijkheden van samenwerking met en ondersteuning door bemiddelingsbureaus;
- Ter inspiratie worden de 'best practices' van andere gemeenten bekeken.

Zo gaan we het doen:

- De afdeling P&O voert intern overleg over mogelijkheden voor meer inclusie in het beleid;
- We nemen contact op met andere gemeenten en verdiepen ons in hun visie en beleid op dit vlak;
- 'Best practices' van andere gemeenten brengen we in kaart, om vervolgens de bruikbaarheid voor onze eigen organisatie te toetsen.

2. Inclusie borgen in de gemeentelijke organisatie

2.1 Inclusie borgen in beleid

2.2 Inclusie borgen in bestemmingsplannen

2.3 Inclusie borgen in overeenkomsten

2.1 Inclusie borgen in beleid

Naar verwachting treedt op 1 januari 2022 de Omgevingswet in werking. Deze wet gaat uit van een samenhangende, integrale en gebiedsgerichte benadering van het beleid voor de fysieke leefomgeving. De huidige wetgeving gaat nog uit van een sectorale benadering van het beleid voor een goede ruimtelijke ordening.

Het inclusiebeleid wordt meegenomen als onderdeel van die samenhangende, integrale en gebiedsgerichte benadering en wordt doorontwikkeld in de Omgevingsvisie, het Programma en het Omgevingsplan.

Dit willen we:

- Vanaf 2021 wordt inclusie standaard meegenomen als we een beleidsafweging maken. Er zijn altijd verschillende belangen die tegen elkaar afgewogen moeten worden, denk bijvoorbeeld aan duurzaamheid en mobiliteit. Inclusie wordt hier standaard aan toegevoegd.

Zo gaan we het doen:

- In het eerste kwartaal van 2021 formuleren we het inclusiebeleid voor de fysieke leefomgeving;
- In het tweede kwartaal van 2021 wordt het inclusiebeleid voor de fysieke leefomgeving ingebed in het plan van aanpak Omgevingsvisie en het plan van aanpak Programma;
- Vanaf het eerste kwartaal van 2022 integreren we het inclusiebeleid in de samenhangende, integrale en gebiedsgerichte benadering van het beleid voor de fysieke leefomgeving en wordt het inclusiebeleid doorontwikkeld in de Omgevingsvisie, het Programma en het Omgevingsplan.

2.2 Inclusie borgen in bestemmingsplannen

We zien een bestemmingsplan niet direct als instrument waarmee actief inclusie kan worden gestimuleerd. Waar we goed op moeten letten, is dat een bestemmingsplan ongewild wel averechts kan werken bij het vormgeven van een inclusieve samenleving. De regels in een bestemmingsplan kunnen namelijk in de weg staan aan het bevorderen van fysieke toegankelijkheid, denk bijvoorbeeld aan het realiseren van een openbaar toilet. Daarom moeten we er attent op zijn dat de regels in bestemmingsplannen onze gewenste acties niet onnodig belemmeren.

Naar verwachting worden per 1 januari 2022 een hoop wetten vervangen door de Omgevingswet. Op basis daarvan worden we als gemeente verplicht om alle zaken die raken aan de fysieke leefomgeving in één omgevingsplan te regelen. Bij het opstellen van dit plan geven we vorm aan onze ambities voor inclusiviteit.

Dit willen we:

- We voorkomen dat inclusiematregelen hinder ondervinden van, of zelfs niet genomen kunnen worden door de regels in het omgevingsplan.

Zo gaan we het doen:

- Omdat de Omgevingswet op korte termijn wordt ingevoerd, ondernemen we nu geen actie voor het aanpassen van geldende bestemmingsplannen;
- Bij het opstellen van de regelset voor het nieuwe omgevingsplan (2021) houden we rekening met inclusie, om zo te voorkomen dat de regels een belemmering vormen voor gewenste inclusiematregelen.

2.3 Inclusie borgen in overeenkomsten

Regelmatig sluiten we als gemeente zogenaamde anterieure grondexploitatieovereenkomsten met projectontwikkelaars. Binnen deze overeenkomsten maken we afspraken over de manier waarop een ruimtelijk plan wordt gerealiseerd. De afspraken gaan zowel over het bouwplan zelf als – indien van toepassing – over de openbare ruimte.

Het is mogelijk om in zo'n overeenkomst afspraken op te nemen over inclusiemaatregelen. Het is ons op dit moment nog niet duidelijk welke inclusiemaatregelen in deze overeenkomsten kunnen worden opgenomen. Ook weten we nog niet of het wenselijk is om de inclusiemaatregelen in deze overeenkomsten op te nemen, of dat ze beter deel kunnen uitmaken van het Handboek Openbare Ruimte of de bestemmingsplanregels.

Dit willen we:

- We onderzoeken welke inclusiemaatregelen in de anterieure grondexploitatieovereenkomsten kunnen worden opgenomen.

Zo gaan we het doen:

- We bepalen op welke wijze we de inclusiemaatregelen het beste kunnen borgen: in anterieure grondexploitatieovereenkomsten of op een andere wijze;
- Indien relevant betrekken we hier de doelgroep zelf bij.

3. Sociale toegankelijkheid Gilze en Rijen

3.1 Heldere communicatie

3.2 Toegankelijke verkiezingen

3.3 Participatie door iedereen

3.4 Behoeftonderzoek bij inwoners met een mentale beperking

3.1 Heldere communicatie

We willen als gemeente duidelijk en toegankelijk communiceren met al onze inwoners. We maken werk van heldere taal. Sinds 23 september 2020 geldt de digitoegankelijkheidsnorm (WCAG), waarmee we onze websites toegankelijker maken voor mensen met functiebeperkingen, waaronder slechtziendheid en laaggeletterdheid. Hoewel helder communiceren onze aandacht heeft, realiseren we ons ook dat er op diverse vlakken nog verbetering mogelijk is.

Dit willen we:

- Onze communicatie, zowel schriftelijk als mondeling, is duidelijk voor alle doelgroepen. Al onze inwoners kunnen over de juiste informatie beschikken en begrijpen waar zij recht op hebben en wat er van ze verwacht wordt;
- We willen dat inwoners met een beperking zich gehoord voelen.

Zo gaan we het doen:

- Digitoegankelijkheid is een standaard onderdeel van onze werkprocessen:
 - Websites en intranet blijven voldoen aan de normen van digitoegankelijkheid;
 - Pdf's maken we digitaal toegankelijk (eerste kwartaal 2021);
 - Alle medewerkers ontvangen richtlijnen voor het aanleveren van stukken voor websites (vierde kwartaal 2020);
 - Apps maken we digitaal toegankelijk (eerste en tweede kwartaal 2021);
 - Bij bewegend beeld werken we met ondertiteling (eerste kwartaal 2021).
- Heldere Taal is uitgangspunt voor alle medewerkers:
 - We ontwikkelen een Schrijfwijzer (vierde kwartaal 2020);
 - We evalueren de aanpak Heldere Taal tot nu toe en maken op basis hiervan een doorstart (vierde kwartaal 2020);
 - We richten ons op doorontwikkeling van de scholing (vanaf eerste kwartaal 2021).
- We toetsen vooraf teksten, websites en nieuwe apps op toegankelijkheid. We doen dit bij de doelgroep zelf.
- We gaan met de doelgroep in gesprek om na te gaan of ze zich gehoord voelen bij de gemeente.

3.2 Toegankelijke verkiezingen

Binnen de gemeente Gilze en Rijen zijn er op dit moment twaalf stembureaus, waar stemgerechtigden tijdens verkiezingen hun stem kunnen uitbrengen. Het is van belang dat het uitbrengen van de stem voor alle stemgerechtigde inwoners letterlijk en figuurlijk laagdrempelig is. Daarom zetten we in op een toegankelijke inrichting van de stembureaus, zodat ook mensen met een beperking onbelemmerd hun stemrecht kunnen uitoefenen.

Dit willen we:

- We maken stemmen zo laagdrempelig mogelijk. De stembureaus zijn toegankelijk ingericht, zodat iedereen die stemgerechtigd is ook inderdaad zijn/haar stem kan uitbrengen;
- Bij de keuze voor de stemlocaties wordt zoveel mogelijk gelet op een goede bereikbaarheid voor alle doelgroepen, rekening houdend met alle geldende richtlijnen.

Zo gaan we het doen:

- Bij de inrichting van ieder stembureau voeren we de acties uit zoals die zijn vastgelegd in de Checklist Toegankelijkheidscriteria Stemlokalen / het Draaiboek Toegankelijk Stemmen;
- Bij selectie van (tijdelijke) nieuwe stembureaus toetsen we vooraf op de criteria, zoals die zijn vastgelegd in de genoemde checklist / het draaiboek;
- Ook raadplegen we de doelgroep zelf om te onderzoeken welke specifieke aanpassingen de bereikbaarheid en toegankelijkheid van de stemlokalen zouden kunnen verbeteren. Op basis van dit onderzoek ontwikkelen we acties (binnen de gestelde kaders) en voeren die uit.

3.3 Participatie door iedereen

Een van de belangrijkste uitgangspunten van het VN-verdrag is het betrekken van de doelgroep bij het maken van beleid. Het principe van het VN-verdrag 'Nothing about us, without us' (Niks over ons, zonder ons) vormt daarom een essentieel onderdeel van deze Inclusie Agenda.

Omdat de doelgroep zelf als geen ander weet welke belemmeringen er zijn en hoe die kunnen worden weggenomen, willen we deze mensen vanaf het begin betrekken bij de beleidsontwikkeling.

Dit punt heeft overlap met punt 1.1 'Bewustwording binnen de organisatie', omdat we de bewustwording willen bevorderen door vaker het gesprek aan te gaan met mensen met een beperking.

Dit willen we:

- We kennen de specifieke hindernissen waarmee mensen met een beperking in onze gemeente te maken hebben, zodat we deze obstakels kunnen betrekken bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid en wettelijke taken;
- Onze medewerkers bevorderen actief de betrokkenheid van de doelgroep bij de beleidsvorming.

Zo gaan we het doen:

- We stellen een pool van ervaringsdeskundigen samen (inwoners met een beperking). Deze mensen kunnen per onderwerp door ons benaderd worden. Het aantal contactmomenten en de reden waarom ze worden benaderd, kan per onderwerp variëren;
- Deze pool is breed van samenstelling, met daarin ervaringsdeskundigen vanuit allerlei vormen van beperkingen, en krijgt niet het karakter van een 'instituut'. Deelnemers worden gefaciliteerd (bijvoorbeeld door een passende opleiding aan te bieden). Aandachtspunt hierbij is de afstemming met de adviesraad sociaal domein;
- We ontwikkelen handreikingen waarin we vastleggen hoe we participatie vormgeven. Waar mogelijk geven we invulling aan participatie in bestaande instrumenten, zoals bijvoorbeeld de omgevingsdialoog en het handboek Leefomgeving.

3.4 Behoeftonderzoek bij inwoners met een mentale beperking

In de voorbereiding van deze Inclusie Agenda hebben we voornamelijk gesproken met inwoners met een fysieke beperking. Ook voor de mensen met een *mentale* beperking willen we onderzoeken hoe we als gemeente kunnen bijdragen aan een meer inclusieve samenleving.

We vinden het belangrijk dat inwoners met een mentale beperking volwaardig mee kunnen doen en er in onze gemeente helemaal bij horen. Het gaat om mensen met een verstandelijke beperking en mensen met een psychosociale beperking of kwetsbaarheid. Als onderdeel van deze Inclusie Agenda onderzoeken we daarom in de eerste helft van 2021 waar deze inwoners behoefte aan hebben en wat er nog ontbreekt. Met als doel dat inwoners met een psychische kwetsbaarheid beter mee kunnen doen en wij hen beter (preventief) kunnen ondersteunen.

Dit willen we:

- We hebben zicht op de huidige mogelijkheden en onmogelijkheden om mee te doen in onze samenleving voor mensen met een verstandelijke beperking of psychische kwetsbaarheid.

Zo gaan we het doen:

- We voeren in de eerste helft van 2021 een onderzoek uit naar de behoeften en mogelijkheden van mensen met een psychosociale beperking of kwetsbaarheid. Hiervoor ontvangen we € 9.583,- subsidie vanuit ZonMw;
- De bevindingen en aanbevelingen worden vervolgens toegevoegd aan deze (dynamische) agenda.

4. Fysieke toegankelijkheid Gilze en Rijen

- 4.1 Inclusieve inrichting openbare ruimte
- 4.2 Toegankelijkheid op straat
- 4.3 Toegankelijke speelterreinen
- 4.4 Toegankelijke gemeentelijke gebouwen
- 4.5 Toegankelijke openbare toiletten

4.1 Inclusieve inrichting Openbare Ruimte

Bij het (opnieuw) inrichten van de openbare ruimte maakten we voorheen gebruik van het Handboek Openbare Ruimte. We deden dit niet alleen als we zelf aan de slag gingen; we gaven het Handboek ook mee aan ontwikkelaars, zodat zij het als leidraad konden gebruiken bij het uitwerken van hun plannen. Inmiddels is het handboek verouderd en aan actualisatie toe.

Dit willen we:

- We actualiseren het Handboek Openbare Ruimte;
- Inclusie maakt onderdeel uit van de actualisatie van het handboek.

Zo gaan we het doen:

- In de tweede helft van 2020 wordt het handboek openbare ruimte geactualiseerd en wordt inclusie hierin meegenomen;
- Totdat het handboek is geactualiseerd, gaan we uit van de standaard CROW-maatregelen, waarbij inclusie volgens de wettelijke standaard is meegenomen.

4.2 Toegankelijkheid op straat

Een inclusieve samenleving vraagt om een toegankelijk straatbeeld. We willen dat iedereen zich in de gemeente Gilze en Rijen ongehinderd over stoepen en wegen kan verplaatsen.

Inwoners hebben aangegeven op sommige plaatsen in onze gemeente hinder te ondervinden bij het gebruikmaken van het trottoir. Vooral ter hoogte van inritten en garages waar de stoep aangepast is aan de hoogte van de garage, maar waarbij geen rekening is gehouden met het juiste afschot, is de toegankelijkheid minder goed.

Dit willen we:

- Bij het uitvoeren van aanpassingen aan de openbare ruimte hebben we aandacht voor de inclusiviteit van de maatregelen;
- Bij het vergunnen en (laten) aanleggen van inritten zijn we ons bewust van de noodzaak van inclusiviteit.

Zo gaan we het doen:

- Medewerkers binnen onze organisatie die betrokken zijn bij aanpassingen in de openbare ruimte, waaronder het (laten) aanleggen van inritten, krijgen uitleg over inclusie;
- We doen een oproep aan inwoners om belemmeringen op straat aan de gemeente te melden. Indien mogelijk passen we deze knelpunten aan;
- We onderzoeken of we de 'Buiten beter app' kunnen doorontwikkelen, zodat die specifiek te gebruiken is voor meldingen met betrekking tot inclusie.

4.3 Toegankelijke speelterreinen

Als gemeente willen we graag de samenspeelkansen van alle kinderen vergroten. We ondersteunen daarmee het SamenSpeelAkkoord. We begrijpen dat meedoen en erbij horen in sommige gevallen afhankelijk is van de fysieke toegankelijkheid van bepaalde plaatsen. Dit is bijvoorbeeld het geval bij speeltuinen. Naast toegankelijkheid is het ook belangrijk dat een inclusieve speeltuin een beroep doet op meerdere zintuigen en uitdagend is, ook voor kinderen met een fysieke of verstandelijke beperking. Daarom hebben we aandacht voor een inclusieve inrichting van de speelterreinen binnen onze gemeente.

Dit willen we:

- In 2021 vergroten we de samenspeelkansen van alle kinderen binnen onze gemeente, zodat kinderen met en zonder beperking samen kunnen spelen.

Zo gaan we het doen:

- Kinderen met een beperking laten we, samen met hun ouders, meedenken over inclusief spelen. We stellen bijvoorbeeld samen vast of de speelplek goed bereikbaar is met een rolstoel en waar die bereikbaarheid eventueel beter kan. Ook onderzoeken we samen welk speeltoestel favoriet is;
- Buurtkinderen nodigen we in hun speelplek uit om mee te denken. We vragen wat ze goed vinden aan het speelterrein en wat beter kan;
- We betrekken de Jeugdgemeenteraad erbij. Zij zijn de oren en ogen van de kinderen op de scholen;
- De sportcoaches bekijken samen met de schoolkinderen wat voor mogelijkheden een speelruimte allemaal te bieden heeft. Ze helpen de kinderen om te ontdekken wat ze met de speeltoestellen kunnen doen, wat en hoe ze op het gras, op de trottoirs en zelfs in het plantsoen kunnen spelen.

4.4 Toegankelijke gemeentelijke gebouwen

De gemeente Gilze en Rijen bezit een aantal gebouwen en accommodaties met een maatschappelijke en openbare functie. Denk hierbij aan gymzalen, scholen, het gemeentehuis en doelgroep gebouwen.

Deze gebouwen bieden onderdak aan activiteiten en zijn in principe openbaar. Daarom vinden we dat ze voor iedereen toegankelijk zouden moeten zijn, in de meest brede zin van het woord.

Dit willen we:

- We maken de gemeentelijke gebouwen met een maatschappelijke en openbare functie voor zoveel mogelijk doelgroepen toegankelijk. We richten ons hierbij op zowel bestaande als toekomstige gebouwen, maar niet op de gebouwen waarvan we het meerjarig onderhoud hebben aanbesteed bij derden. Dit geldt voor scholen en brandweerkazernes;
- We streven hierbij niet naar certificering. Het doel is niet certificeren, het doel is een passende toegankelijkheid.

Zo gaan we het doen:

- We laten een toegankelijkheidsonderzoek uitvoeren bij de gemeentelijke gebouwen met een openbare functie, zoals hierboven gedefinieerd;
- Bij het onderzoek maken we gebruik van ervaringsdeskundigen en/of gespecialiseerde bureaus;
- We toetsen of aanpassing van de tekortkomingen haalbaar is. Bij oude gebouwen of gebouwen met een monumentenstatus is het namelijk niet altijd mogelijk of toegestaan om aanpassingen te doen. Daarnaast speelt ook een rol bij deze toets wat de verhouding is tussen het eindresultaat en de kosten die nodig zijn voor aanpassing;
- De haalbare tekortkomingen passen we aan;
- Bij verbouw, nieuwbouw of renovatie toetsen we vooraf de toegankelijkheid van de plannen.

4.5 Toegankelijke openbare toiletten

Nederland heeft ongeveer anderhalf miljoen blaaspatiënten en twee miljoen inwoners met een spijsverteringsziekte. Een op de vier buikpatiënten zegt regelmatig thuis te blijven, uit angst dat er geen toilet beschikbaar is. (*De toiletalliantie* - www.waarkaniknaardewc.nl)

Als gemeente willen we, samen met de winkeliers en horecaondernemers, ervoor zorgen dat ook buikpatiënten, ouderen, zwangere vrouwen en dergelijke veilig in onze gemeente kunnen winkelen. Op dit moment heeft (voor zover bekend) alleen de kern Rijen een invalidetoilet, gevestigd in Smaak Lokaal. In het openstellen van meer toiletten zien we een kans om onze gemeente inclusiever te maken.

Dit willen we:

- Meer bestaande toiletten in semi openbare gebouwen worden toegankelijk voor iedereen en zijn vindbaar via de HogeNood app;
- Het centrum van Rijen beschikt over een bruikbaar (semi)openbaar invalidetoilet.

Zo gaan we het doen:

- We bekijken met winkels en horecagelegenheden in Rijen of hun toilet semi openbaar is, of kan worden.
- We onderzoeken, door het gesprek aan te gaan met winkels en horecagelegenheden in Rijen, of er een toegankelijk semi openbaar invalidetoilet is of kan komen. Als dit niet het geval is, zoeken we naar alternatieven;
- Voor Gilze onderzoeken we de eventuele noodzakelijkheid van een semi openbaar (invalide)toilet. Indien de noodzaak wordt aangetoond:
 - bepalen we het gewenste gebied voor een toilet;
 - onderzoeken we of al ergens een toilet beschikbaar is;
 - bekijken we waar eventueel een toilet gerealiseerd kan worden.
- We vragen bibliotheken, cultuurcentra, recreatieondernemers en dergelijke of zij hun toiletten willen openstellen en deze willen toevoegen aan de HogeNood app.

Bronvermelding beelden:

pag. 1 : www.vilans.nl

pag. 2, 4, 7, 9, 12, 13, 34 : Google maps

pag. 11, 32 : beeldbank Gilze en Rijen

Monitoring

Elk beleid, dus ook het inclusiebeleid, doorloopt een vaste beleidscyclus. De beleidscyclus bestaat uit de volgende fases:

1. Beleidsvoorbereiding (inventarisatie);
2. Beleidsformulering (visievorming, beleidsvorming en besluitvorming);
3. Beleidsuitvoering (uitvoering);
4. Beleidsevaluatie (monitoring).

Het inclusiebeleid bevindt zich op dit moment in fase 3. Om voorbereid te zijn op eventuele veranderingen in de samenleving, en om in te kunnen spelen op voortschrijdende inzichten, is het van belang om dit beleid te evalueren, te monitoren en de agenda bij te stellen.

Hoe gaan we het inclusiebeleid monitoren?

- In het derde kwartaal van 2021 evalueren we de uitvoering van deze Inclusie Agenda op voortgang van de activiteiten en stellen we waar nodig de agenda bij;
- De uitkomst hiervan leggen we in het vierde kwartaal van 2021 ter kennisname voor aan de gemeenteraad;
- In het derde kwartaal van 2022 evalueren we de uitvoering van deze Inclusie Agenda op voortgang van activiteiten én monitoren we deze op gewenst resultaat bij de inwoners. Dit doen we middels de burgerpeiling die wij tweejaarlijks doen. Op basis van de uitkomsten van deze evaluatie maken we een nieuwe Inclusie Agenda voor 2023-2024;
- De uitkomst van de evaluatie en de hernieuwde Inclusie Agenda bespreken we in het vierde kwartaal van 2022 met de gemeenteraad;
- De burgerpeiling die in het vierde kwartaal van 2020 is gedaan, kunnen we gebruiken als nulmeting voor de vraag hoe inclusief mensen, die zelf aangeven een beperking te hebben, onze gemeente ervaren.

GEMEENTE *Gi(ze en Rijen*

**Iedereen hoort erbij,
iedereen doet mee!**